

VILIAM KLIMÁČEK

Mária Sabína

MARENČIN PT

Viliam Klimáček

MÁRIA SABÍNA

MARENČIN PT

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

© Viliam Klimáček, 2018

© Marencin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2018

Jelenia 6, 811 05 Bratislava

marencin@marencin.sk www.marencin.sk

Cover © Emil Drličiak

Design © Marta Blehová, 2018

748. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0152-6

Doktor Ort bol nevykorenitelný optimista, skalopevne presvedčený, že život je šesťstranový revolver, schopný vystreliť sedemkrát, i keď zatiaľ nedal ani ranu.

Deň za dňom trpezlivo čakal na presný zásah, ktorý jeho nudné živorenie roztočí ako plechového zajaca na strelnici a on konečne okúsi, čo znamená byť šťastným.

Aj keď mal štyridsať, mentálne sa zasekol niekde medzi dvadsiatym piatym a tridsiatym tretím rokom života a zatiaľ čo jeho telo starlo, duša stála na mieste a škrabala sa tam, kde býva čelo. Kľúčové body jeho bytia – skončenie fakulty a manželstvo – nespájala priamka, ale vlnovka, z ktorej mal pocit, že ho drží stále pod hladinou, hoci neúprosná logika hovorí, že krivka najprv stúpa, aby mohla padnúť na dno, no on sa nikdy necítil byť na vrchole.

Väčšina jeho kolegov aspoň raz v živote zažila neškodný flirt so sestričkou z oddelenia, po ktorom ich osudy pokračovali nezmeneným smerom, no Ortov flirt pozvoľna prešiel do krátkého manželstva, hoci sestrička vôbec nenaliehala, ale keď sa vyskytla možnosť v dobrom i zlom zdieľať spoločný majetok, ihneď povedala áno. Doktorova staromládenecká garsónka bola deliteľná ako atóm, a tak jediná možnosť po rozvode bola predať ju. Hoci to znamenalo celkom slušné peniaze, skutočným dôvodom ich rozchodu bolo, že Ort bol nielen mizerný doktor, ale aj manžel.

Tak sa nevediac ako ocitol na ulici s predtuchou, že v najbližšej dobe príde aj o prácu, lebo mu bolo jasné, na čiu stranu

sa prichýli vedenie kliniky, ktorá sa preňho i jeho bývalú manželku stala pritesnou.

Sestričku jej kvalít sa snažil každý udržať a Eva pravidelne zvyšovala napätie na oddelení správami o pracovných ponukách v susednej krajine, kam už odišli desiatky jej kolegýň, čím tunajšie nemocnice začali pripomínať preplnené sklady občanov v pyžamách, ktorí mali tú smolu, že ochoreli.

Ort netušil, že život už naťahuje kohútik a chystá sa vystreliť, netušil, že o tri dni mu budú v snehovej metelici hviždať okolo uší skutočné, žeravé strely, a nie tie metaforické, nemohol tušiť, ako sa všetko s ním roztočí a kam až ho to odhodí, keď si v to sobotné ráno dával kávu s mliekom v malom podniku, kam chodieval už ako študent a ktorý sa od tých čias takmer nezmenil. Posadil sa do kúta, odkiaľ mal dobrý výhľad na ulicu, premenovanú z Wolkrovej na Bielu, a prezrel si noviny, ktoré čakali na stole. Predvídateľná zmes bulváru, vyvážená mienkotvorným denníkom, každý raz naspodku skrývala čosi nečakané.

Dnešné prekvapenie sa volalo Tatranské ozveny a doktor, sám z malého mesta, bol milovník lokálnej tlače, ktorá mu svojimi triviálnymi problémami pripomínala rodisko, bezpečné, ale strašne nudné, kam sa vracal iba v zidealizovaných spomienkach, lebo realitu chcel prežívať vo veľkomeste, ktoré sa mu po promócii stalo skutočným domovom. Dychtivo siahol po Ozvenách, ktoré majiteľ, ako všetky ostatné, starostlivo vyžehlil.

„Kurva,“ uľavil si.

Prekvapený sledoval kvapku vlastnej krvi, chystajúcu sa čľupnúť do rannej kávy. Kým stihol zareagovať, kvapka kvapla. Porezal sa o noviny, netušiac, že mu tým život naznačuje, že

ho práve postavil pred hlavu, do ktorej ticho vkládal náboj, ale to sa zo speneného kapučína naozaj nedalo vyčítať.

Strčil si prst do úst a krátko ho cmúľal. Ranka štípala, ale aj tak otvoril Tatranské ozveny rovno v strede, lebo vždy mal nejasný pocit, že to hlavné nikdy nebýva na titulnej strane.

Krv sa vpila do papiera ako svetločervený flak. Zrak mu padol na inzerát, ktorý vyfarbila: Sanatórium prijme do pracovného pomeru lekára s desaťročnou praxou. Zn.: horská kaplnka hľadá zvonára. Volajte na 7659.

Číslo bolo nezvykle krátke, ako pred päťdesiatimi rokmi, keď telefónne zoznamy boli hrubé ako brožované prvotiny básnikov.

Doktor vstal. „Môžem si od vás zavolať?“

V chodbičke za pultom, ktorý nazvať barovým by bolo prehnané, aj keď sa na polici nad ním leskli fľaše značkového alkoholu, čo od čias, keď doktor ešte býval medikom, určite nikto neotvoril – a ak, tak len preto, aby ich obsah nahradil vodou či čajom, bol nezvykle vysoko pripevnený telefón. Dokonca aj stodeväťdesiatcentimetrový Ort sa musel vytiahnuť na špičky, aby zvesil slúchadlo.

Prístroj dala namontovať majiteľova manželka, aby obmedzila nekonečné šachové partie po telefóne, vďaka ktorým jej manžel zanedbával podnik. Doktor natiahol ruku a vykrútil sedem šesť päť deväť s pocitom, že ide o žart, na ktorý odpovie len halali, odtrúbiac poľovačku po neexistujúcom čísle.

V slúchadle bolo pár sekúnd ticho, potom čosi cvaklo a ozvalo sa hlboké šumenie. Doktor by prisahal, že počuje kroky na vysokých opätkoch, ako sa pomaly približujú k jeho uchu nalepenému k telefónu, a vôbec ho neprekvapilo, keď ustali a ozval sa hrdelný ženský hlas.

„Áno?“

„Dobrý deň, volám na inzerát v Tatranských ozvenách,“ povedal Ort.

Na druhej strane niekto pomaly dýchal.

Doktor sa otočil čelom k stene, pretože hlas neznámej ženy mu spôsobil erekciu. „Haló?“

Nikto neodpovedal. Erekcia silnela.

„Chcem sa spýtať na to miesto.“

„Ste doktor?“

„Preto volám.“

„Môžete prísť.“

„Veď ma nepoznáte...“

„Pôjdete podľa mapy v novinách, na konečnú. Tam sa spýtate na sanatórium. Kým prídete, prst sa vám zahojí.“

V slúchadle štuklo. Doktor si zamyslene cmúľal ranku. Ako mohla tušiť, že sa porezal? Keby nevedel, že nemá žiadnych priateľov, myslel by si, že ide o žart. Ale už dávno nikomu nestál ani za malú zlomyseľnosť. Noviny držal pred sebou, a tak sa mu trápny dôkaz vzrušenia podarilo zakryť, až kým si nesadol.

„To ste objednali vy?“ ukázal na Tatranské ozveny.

Majiteľ krútil hlavou. „Dnes to prišlo s ostatnými.“

„Dvakrát syrový toast, prosím.“

Majiteľ sa začal zvrtať o poznanie rýchlejšie. Kedysi varil znamenité jedlá, dokonca mal aj vlastnú reštauráciu, ale po mozgovej porážke, ktorá ako ohnivé kladivo zrazila na zem kedysi zručného kuchára a fešného muža, si kúpil toto bistro a zapekané chleby so syrom boli najvyšším vrcholom, ktorý dokázal zdolať.

Krv už odtiekla, kam mala, a upokojený doktor si opäť

nalistoval inzerát. Bol vytlačený malým písmom ako všetky ostatné a keby ho nesfarbila krv, možno by si ho ani nevšimol. Hľadal mapu, na ktorú ho upozornil krásny hlas, a prekvapený zistil, že inzeráty sú vysádzané okolo akejsi kresby, ktorú pokladal za ľudový ornament, v takomto plátku asi bežný, ale bola to mapa, v strede označená krížikom. Sanatórium.

Krívajúci majiteľ pomaly doniesol štvorhranný tanier, posledný kus zo servisu zaniknutej reštaurácie Gourmand. Doktor nevedel, čím si u starého pána vyslúžil takú pozornosť, a s chuťou zahryzol do toastu. Chutilo mu a bolo to vidieť. Ešte aj po krachu manželstva si nahováral, že primerané bruško chlapovi svedčí, no žien, čo milovali medvedíkov, bolo stále menej – a tá, čo s ním vydržala najdlhšie, už bola tiež minulosťou.

„Môžem si ich zobrať?“ chcel sa spýtať majiteľa, ale zrazu mal pocit, že stránku musí vytrhnúť tajne.

Keď si ju nenápadne skladal do peňaženky, začalo ho to baviť.

Pôjde podľa mapy, nemá čo stratiť, aj keď tam nenájde prácu, urobí si aspoň krátky výlet, veď v Tatrách už pätnásť rokov nebol. Pätnásť? Dvadsať! Zrazu zatúžil po ostrom vzduchu a zasnežených končiaroch. Vždy sa môže o pár dní, s jasnejšou hlavou vrátiť a rozhodnúť sa, čo ďalej. Vykročil ľahkým krokom, lebo vedel, že hory to vyriešia zaňho.

Život vystrelil.

V pondelok si na klinike zobral týždňové voľno a aj keď opatrne vyzeral spoza každého rohu, hneď stretol Evu, tlačiacu vozík vrchovato naložený gázou. Pokúsil sa o úsmev a vzápätí v duchu vynadal rodičom, ktorí ho naučili zdraviť všetkých

a tým mu nanútili neustálu slušnosť, vďaka ktorej ním jeho nepriatelia pohrdali ešte viac, než bolo potrebné.

A Eva nepriateľom bola. Ich rozvod sa nestihol zmeniť na zdĺhavú zákopovú vojnu len preto, že hneď v prvých sekundách boja zmasakrovala jeho úbohú armádu argumentov a do šklbúcich sa tiel spochybnených faktov pustila rovno Yperit.

Verejne ukázala intímny denníček, malý zošit z papier-nictva, viazaný v lacnom čínskom hodvábe, ktorý bol okrem prvej strany až do konca prázdny. Keď pred sudcom vyhlásila, že ich manželstvo bolo konzumované počas dvoch rokov len jedenapolkrát, hoci doktor bol presvedčený o stonásobne vyššom čísle, dokonale mu tým vyrazila dych, zlomila väz a do hrtanu naliala horúce olovo. Ani nemusela prisahať na Bibliu, ktorej sa dožadovala a ktorú jej, samozrejme, nedali, lebo toto nebol film zo súdnej siene, čo tak milovala.

Až do konca sedenia doktor už nič nepovedal.

Preto sa teraz márne snažil pôsobiť ako ľadová socha, ale akurát sa len nenávidel za to, že sa usmial, pokýval hlavou a dvakrát Evu pozdravil.

„Ahoj, ahoj!“

Mlčala, koliesko vozíka písalo, výrečne svedčiac o kvalite miestneho zdravotníctva. Upokojil sa, až keď sedel v rýchliku. Zasnežená krajina za oknom ho rýchlo unavila a on skoro prespal stanicu, kde mal vystúpiť, ale stihol to v poslednej chvíli, poháňaný píšťalkou výpravcu, ktorému blázon s ruksa-kom ohrozoval grafikon.

Vyšiel pred nádražnú budovu, ktorá akiste onedlho oslá-vi storočnicu. Vonku postávalo pár chlapov a v drevenom kiosku si objednávali borovičku. Predávali ju v malých plas-tových pohárikoch so zatavenými vrchnáčikmi, ktoré chlapi

jeden po druhom trhali, akoby otvárali jogurt. Každý už exol zo dve, ktoré hneď zahodili na zem.

Chlapi podupávali, aby sa zahriali, a pod nohami im chrapčalo plexisklo. „Tak, do tretej nohy!“

Práve keď mystická končatina dostávala svoje, prišiel autobus.

Doktor si pozrel mapu a dal šoférovi drobné. „Na konečnú, prosím.“

Nastúpili aj tí traja a s nimi alkoholové mračno. Doktor čakal, kedy dnu udrie blesk a zaprší borovička, ale chlapi si ušúľali cigarety a začali fajčiť, vôbec si ho nevšímajúc. Autobus zatiaľ vyšiel z mesta povedľa zasneženého lesa a prudko sa skrútol do doliny, ktorá sa ostro zarezávala do skaly, akoby rozťatej sekerou dávneho boha, akým si malé národy zvyšujú sebavedomie.

Dolina bola čoraz užšia a na krajoch úžlabiny viseli snehové previsy ako oduté pysky samotnej zimy. Všetko sa mohlo každú chvíľu odtrhnúť a zavalíť cestu. Asi po dvadsiatich minútach jazdy autobus zastal povedľa lúky, z ktorej trčala snehom zafúkaná tabuľa s názvom obce, z ktorého sa dal prečítať iba mäkčeň.

Pristúpil železničiar a so všetkými si podal ruku. Potom si sadol neďaleko doktora a po zvyšok cesty z neho nespustil oči. Bol to mladý, asi dvadsaťpäťročný chlap vo vydranom služobnom kabáte, s dlhými blond vlasmi, ktoré mohli byť pekné, keby boli umyté. Na hlave mal žltú bezpečnostnú helmu, akú nosievajú posunovači, priviazanú pod bradou károvaným šálom.

Nebyť divnej pokrývky hlavy, vyzeral by ako metalový gitarista formácie Iron Train, pretože tunajší ľud okrem folklórnej muziky miloval i tú tvrďšiu, čo húdli gitary bustrovanie.

Doktor musel vynaložiť veľkú energiu, aby sa naňho nepozrel, a tak len ňúral z okna na biele stromy v bielom lese vedľa bielej cesty a cítil, ako dostáva snežnú slepotu.

Vedel, že stačí iba raz pohľadom ťuknúť o domorodca a hneď sa vykreše iskra. V jeho rodnom mestečku, kde sa každú sobotu v motoreste Tichá voda schádzali mládenci z okolitých lazov na tanečnú zábavu, čo sa zakaždým zvrhla v hromadnú bitku, pri ktorej lietali stoličky a rinčalo sklo, nebolo ťažké prísť k zauchu. Keď ho začal bolieť krk z neprirodzenej polohy, skúsil predstierať driemoty, ale aj cez zavreté viečka ho pichal železničiarov pohľad.

Autobus išiel čoraz pomalšie, motor namáhavo vyl a po chvíli celkom zastavil. Zasipeli otvárané dvere a dnu vleteli snehové vločky. Chlapi si s tichým šomraním brali lopaty a vychádzali von. Aj železničiar si vzal jednu a na doktora už ani nepozrel.

„No hybaj!“ zakričal šofér a podal aj jemu lopatu s rúčkou, vyleštenou mnohými dlaňami.

Ort vystúpil. Z úbočia sa zrútil sneh a vytvoril dvojmetrový závej. Chlapi začali bez slova odhadzovať, aj on sa pridali. Mlčky pracovali asi polhodinu, kým v snehovom múre nevyrazili šachtu dosť širokú, aby ňou prešiel autobus. Šofér nahodil motor, chlapi sa vrátili, a keď chcel ako posledný nastúpiť doktor, dvere sa zatvorili a autobus sa pohol.

Chcel kričať, ale z hrdla mu nevyšiel ani hlások. Bože, zamrzne tu! Sneh padal stále hustejšie a červené svetielka sa od neho kolísavo vzdalovali. Náhle sa zastavili a čakali. Skrehnutý doktor sa rozbehol a naskočil. Takmer spadol, lebo sa ihneď pohli. Chlapi sa odušu rehotali a začali Orta potľapávať. Ten sa zviezol na sedadlo a triasol sa zimou.

Zrazu k nemu prišiel železničiar, drgol ho laktom a priateľsky mu podal fľašku. „Na!“

Doktor si poriadne uhol a rozkašľal sa. Cítil, že ho alkohol prepaľuje ako kyselina. Mimovoľne sa pozrel pod seba, či do sedadla nevypálil dieru, no chlapi sa znova rozosmiali a už sa na cudzinca pozerali zmierlivejšie.

„Čučovica,“ povedal železničiar a podal fľašu ďalším.

Chlapi pili po malých dúškoch a uznanlivo prikyvovali. „Boha jeho, píše. Lesní sa vytiahli, čo?“

Zavýjajúci autobus robil, čo mohol, ale do prudkého kopca nestačil.

Šofér po desiatich minútach trápenia, na ktoré motor odpovedal kúdolmi pary z chladiča, otvoril dvere. „Vystupovať! Už dôjdete sami.“

Chlapi bez slova vstali a išli po svojom, len doktor sa pristavil pri šoférovi. „Prosím vás, vraj tu chodí vlak.“

Chlap za volantom sa rozosmial. „Vlak?!“

Doktor sa pozrel do mapy. „Na Pusté.“

„Chodte za hentým.“

Poďakoval a vybral sa rýchlym krokom za železničiarom, ktorého kabát sa raz viac, raz menej vynáral z metelice ako modrá zástava, ktorou niekto máva sem a tam.

„Prosím vás, idete na Pusté? Prosím vás!“ volal Ort, ale železničiar neodpovedal, len si silnejšie pritiahol šál, aby mu nespadla helma.

Pridal do kroku a doktor mal čo robiť, aby mu stačil. Pohodlný život, pravidelné obedy a portské pred spaním ho síce obalili výhrevným tukom, no zhoršili jeho kondíciu. Po

chvíli sa les rozostúpil a prišli na malú stanicu. Vlak, potešil sa doktor.

Ale stanica bola zaviata pol metra vysoko, okenice zatlčené klincami a v snehu žiadne stopy. Železničiar zoskočil z perónu a boril sa so snehom, pod ktorým museli byť koľaje. Doktor zastal, nemienil riskovať, že ho niečo zrazí. Všimol si plechovú tabuľu s ohnutými rohmi, na ktorej si miestni junáci skúšali svaly. Dalo sa z nej prečítať – SMER PUSTÉ. A šípka ukazovala, kam zmizol železničiar.

Pusté. Tam sa spýta. Naposledy sa pozrel do mapy a vykročil po zasnežených koľajach, stále načúvajúc, či nezahúka vlak. Koľajnice ho po chvíli zaviedli do tunela a doktor, plný úzkosti, napínal zrak, ale v tme nevidel vôbec nič, iba ďaleko pred sebou počul železničiarove kroky. Váhavo vošiel. Dnu smrdelo naftou, olejom a ešte čímsi, čo hneď pochopil.

Vymočil sa, ako všetci na začiatku temnoty, čím sa zbavil napätia. Kráčalo sa mu už lepšie, po chvíli si oči na tmu zvykli a on na stenách videl vápnom namaľovanú kľukatú čiaru, idúcu raz dole, raz hore, prechádzajúcu v ostrých hrotoch do svojho protikladu. A zasa raz pocítil, že kráča vedľa diagramu svojho života.

Ako všetci neistí ľudia, aj on vo všetkom hľadal znaky svojho osudu a každé bezvýznamné znamenie pokladal za správu, ktorou s ním vyššia moc komunikuje. Vnútri, samozrejme, nebol sneh, a preto šiel celkom rýchlo. Po chvíli uvidel aj svetlo na konci, našťastie bol tunel krátky a mierne sa zatačal doprava. Hmlisto sa mu zazdalo, že vidí železničiarovu siluetu, ale na tú vzdialenosť si nebol istý. Pristihol sa, že si píska hudbu z nejakého filmu, no vôbec si nedokázal spomenúť z ktorého.

Zo stropu crčala voda, niekde sa odvalil aj kus steny a ukázal skalú, do ktorej bol tunel vyrazený. Kusy puknutého betónu už čiastočne zasypali koľajnice. Tadiaľto vlak už dlho nešiel. Vnútri bol ťadový priedan a doktor mal pocit, že tunel dýcha ako nejaký skalnatý živočích. Bol rád, keď uvidel zasnežené údolie. V diaľke svietili okná malej stanice. Chvalabohu, Pusté.

Z komína sa dymilo a Ort zrazu pocítil, že je to príjemný výlet. Napravil si ruksak na chrbte a vykročil. Nový život pred ním sa zdal príťažlivý ako ženský hlas v telefóne, ktorý ho sem privádzal.

Okná patrili staničnému bufetu. Doktor otvoril dvere, na ktoré ktosi načmáral kriedou – KARČMA. Dnu boli tri rozhegané stoly a z prázdnych prepraviek od piva, preložených doskou, vznikol provizórny pult. Vysoko pod stropom bol prišraubovaný starý plynový televízor.

„Zavrite, zavrite mi!“ pišťala krčmárka.

Nemala viac než meter päťdesiat. Takmer si ju nevšimol. O čo bola menšia, o to rýchlejšie behala, na sebe mala sukňu z trikrát omotanej záclony a na nej železničiarSKU blúzu, odstrihnutú tak, aby nesiahala majiteľke až po päty. Rukávy mala trikrát vyhrnuté, čo jej okolo predlaktí vytvorilo látkové obruče. Stvorenie malo okrúhlu, hladkú tvár bez jedinej vrásky, a predsa pôsobilo, že má viac než päťdesiat.

Žena vrtko vbehla za pult, čosi zahrkotalo a zrazu hľadela doktorovi z očí do očí. Mala tam zrejme plošinu, na ktorej stála. Vytiahla poldecák a naliala priesvitnú, modrastú tekutinu, pripomínajúcu nemrznúcu zmes do ostrekovačov. Prenikavo zavoňalo čučoriedkami.

„Dajte si, kým prídu chlapi,“ usmiala sa.

„Akí chlapi?“

„Železničiari. Dajte si,“ prisunula k nemu pohárik. „Včera sa páľilo.“

Doktor spoznal čučovicu, ktorá ho v autobuse takmer pripravila o gágor.

Jemne odsunul pohárik a prehovoril čo najpríjemnejším hlasom, aby sa domáca neurazila. „Prepáčte, nepijem. Kola. Pani vrchná, kola by nebola?“

„To sa tu nepije.“

„Sóda? Niečo nealkoholické?“

„Fazuľová polievka.“

Ženička ho s úsmevom sledovala a jej oči tak rýchlo behali sem a tam po doktorovej tvári, akoby ho chceli dočiarat.

Jednou rukou prisunula tanier a druhou zvesila žufanku a zamiešala v obrovskom hrnci. „Čo? Sám na výlete? Sám?“

Doktor jej jemne zobral z ruky tanier. „Nie som hladný. Ale pivo... pivo by nebolo?“

Žena prikryla veľký hrniec a žufanku zavesila na klinček, ktorým bol pripevnený aj minuloročný kalendár s nahou modelkou na motorke. „Už tri roky nemáme.“

„Tri roky ste bez piva? Čo sa tu pije?“

Ženina tvár sa rozžiarila a kým stačil čokoľvek povedať, prisunula mu kalíšok modrej. „Včera sa páľilo!“

A fľochla na obrazovku, kde sa práve dvaja súťažiaci pokúšali podojiť kozu, pričom si nadávali tak, že väčšina reality show musela byť vypípaná.

„Nemohol by byť ten televízor tichšie?“

„Máme to radi nahlas.“

Objavila sa redaktorka s oranžovou ofinou a keď začala

hodnotiť súťažiacich, krčmárka na nej spočinula zamilovaným pohľadom. „Radana. Tú máme radi. Radanu.“

Oranžová ofina zrazu sčernela a súťažiaci na obrazovke sa premenili na šedivé tieň.

„Plyn. Plyn je slabý,“ vzdychla krčmárka.

Oprela o stenu drevený rebrík a vyliezla až k televízoru. Odklopila plechový kryt a zubami držiak handru, šikovne vytiahla začadený cylinder. Starostlivo ho vyutierala, nasadila nazad a vyleštila aj druhý. Bolo vidno, že sa v práci vyzná a že ju robí často. Opäť zapojila prívod plynu, plamienky v lampách sa zachveli a o chvíľu už svietili naplno. Na obrazovke sa znova objavila plnooranžová Radana a merala stopkami, kto skôr nalúska kilo hrachu.

„Starý. Dvojlampový,“ zliezla dolu krčmárka a rebrík položila na podlahu.

Moderátorka práve do kamery ukázala guľatučký hrášok a s úsmevom ho prehltla.

Krčmárka zatlieskala. „Radana!“

Otvorili sa dvere, vošiel železničiar z autobusu a posadil sa k doktorovi. Dal si dolu helmú a otrepal si mokré vlasy ako pes, keď vychádza z vody.

Zaďíval sa na doktorove hodinky. „Na koľko to príde?“

„Čo myslíte?“ pozrel mu Ort prvýkrát do očí.

Boli modré, ako nebo, napísal by básnik. Keby z nich neukalo peklo, dodal by Ort. Železničiar ukázal na ciferník, okolo ktorého pomaly obiehali planéty slnečnej sústavy, sledované sekundovou ručičkou, ktorá im nedopriala oddych. Ort ich dostal po promócií od rodičov.

„Neviem. Pani vrchná, tatránku,“ obrátil sa doktor.

„Tatránky nemáme.“

„Vždy, keď bolo najhoršie, boli aspoň tatranky.“

Krčmárka sa pozerala na obrazovku a plakala.

Z maličkých očí jej padali maličké slzy a na maličkej blúze robili maličké flaky. „Radana. Ona nám rozumie. Zastane sa aj obyčajného človeka.“

„Vy jej píšete? Do televízie?“

„Dlhé listy. Hovorí mi z duše. Všetci ju pozeráme!“

„Ja nie!“ tresol do stola železničiar a pohárik modrej nadskočil. „Pekné hodinky.“

Doktora poštekľilo pokušenie a obrátil sa k dojatej krčmárke. „Píšete jej? Prečo neprišla so štábom? Prečo nemáte pivo?“

„Veď cestu zavalilo! Nedá sa sem dostať, autom ani autobusom!“

„Čo vlaky?“

Teraz na doktora pozerali obaja. „Ako ste prišli?“

„Cez tunel.“

„Vidíte. Trať je zrušená. Kto by sem chodil. Kto by vozil pivo, načo?“

Televízor zablikal a Radana zhasla.

Krčmárka zaťahala železničiara za kabát. „Jurech, narazíš mi plyn?“

Blondiak pomaly vstal, otvoril poklop a drevenými schodmi zišiel do pivnice. Bolo počuť hrkot oceľových fliaš. Doktor ho poznal z nemocnice, tak znel natlakovaný kyslík, nebezpečne zvonivo. Každý raz hrozilo, že pri silnejšom náraze vybuchne, no hoci všetci ošetrovatelia, čo ich len poznal, nešetrne fľašami trieskali o zem, ba zhadzovali ich z korby nákladiaku na betón, nevybuchla žiadna.

Železničiar sa vzápätí vynoril a na pleci niesol žltý valec.

Pripojil k nemu hadicu z televízora, na okamih zavoňalo bahnom, no on zručne utiahol ventil prstami. Postavil sa na stoličku, otvoril prístroj a zápalkou, pomaly jednu po druhej, zapálil v televízore lampy. Vysielali reklamu.

„Vibramy, čo?“ usmial sa železničiar. „Také som mával.“

„Dobré na túry,“ zakonverzoval doktor a začal sa potiť. „Mám ich pätnásť rokov. Už chytili tvar nohy.“

Mimovoľne privrel oči. Spomenul si, ako rád s Evou chodieval na vychádzky za mesto. Najmenej trikrát sa pritom milovali v besiedke, kde si občas rodiny s deťmi usporadúvali pikniky, a hrozba, že ich niekto pristihne, dodávala sexu napätie. Že konzumovala jedenapolkrát?! Doktor otvoril oči.

Železničiar naňho nepriateľsky hľadel. „Aj bunda chytil.“

Ohmatal kožušinový golier.

„Myslíte tvar tela, ako topánka?“ filozofoval doktor. „Nie, nie, bunda je neverná, tá sadne každému, ale topánka miluje iba vás. Ľudí nechávame za sebou, topánky nie, teda, pokiaľ sa to dá, topánky berieme so sebou.“

Železničiar sa postavil a uprene mu hľadel do očí. Tak predsa padne zaucho, to komunikačné médium rodného kraja, pomyslel si Ort, no chlapove ruky pokojne viseli vedľa tela.

„Treba platiť mýto,“ povedal.

„Aké mýto?“

„Prešli ste cez tunel, treba platiť.“

Bleskovo sa pritočila krčmárka. „Všetci platia, len maličkosť, pozornosť nejakú.“

Železničiar sa buchol do hrude, až to zadunelo. „Tu sa nežobre! Platí sa mýto.“

„Môže byť pivo? Pivo nie... Čo sa tu pije? Môže byť hento?“ ukázal doktor na pohárik modrej, nevypitý na stole. „Môže?“

„Bunda, alebo topánky,“ vyjasňoval železničiar.

Doktor zamával na krčmárku. „Deci hentoho!“

„Chľast nie. Mýto! Tunel treba čistiť, pasce kladieme. Minule sa besnô chytilo. Líška. Spievala, až kým nezdochla,“ pokračoval železničiar.

Ort si pripadal ako hlupák. „Spievala?“

Krčmárka niesla ďalší poldecák. „Tu vám je besnô! Zvery z neho spievajú. Niekedy jak keby hovorili.“

„Ale zmizni už, Milada!“ zakričal železničiar.

Krčmárka sa urazene stiahla. Doktor si spomenul, že aj on raz videl pacienta, čo dostal besnô a nebolo mu pomoci. Až do smrti, ktorá prebiehala v krutých kľúčoch, spieval neznámu pieseň, ktorá každému, kto ju počul, neschádzala z mysle. Postihnutí, aj keď nemali hudobný sluch, v posledných chvíľach života prekrásne spievali, hlas im zmocnel a čisto intonovali v tajomnej reči čosi, čo pripomínalo operu. Ale že spievajú aj zvieratá?

„Musia v klepci zdochnúť. Keby ti zaspievali do ucha, dostaneš to aj ty,“ poučoval železničiar.

„Dáte si? Celé koleno sa v nej varilo,“ niesla krčmárka bodkovaný tanier, po okraj plný polievky.

Postavila ho na stôl tak šikovne, že ani kvapku nevyliala.

„Chcel by váš priateľ zapaľovač?“

„Nie je môj priateľ. Veľkú vec. Vibramy, alebo bundu. Zapaľovač je malý. Za mýto len veľkú vec,“ odtiahla sa krčmárka.

Vonku sa zotmelo a biela tma, plná vírenia, svetielkovala. Bolo počuť prašťanie konárov. Zošuchol sa sneh? Ozvalo sa to znova, o čosi bližšie. Chvíľu bolo ticho. Čosi vyčkávalo. Potom, akoby ho prekvapilo vlastné rozhodnutie, sa lomoz zrýchlil.

Nebolo pochyb, čosi sa dralo zasneženým lesom. Praskanie už bolo pravidelné a čoraz zreteľnejšie sa blížilo k malej staničke, priťahované rozsvietenými oknami.

„Deckám, na hranie,“ ukázal železničiar na hodinky. „Mýto.“

Planétky na ciferníku začali v panike obiehať rýchlejšie. Doktor stiahol ruku, akoby sa popálil. Necítil strach, skôr prekvapenie, že sa nebojí. Celý život komusi ustupoval a zrazu v sebe našiel odvahu, aj keď hlboko ukrytú. Pomaly sa postavil a chystal sa povedať, že hodinky nedá, ale vedel, že by sa mu triasol hlas, a tak sa radšej párkrát nadýchol. Vtedy na dvere karčmy ktosi zabúchal.

Buch, buch-buch, buch. Vyzeralo to ako signál.

Železničiar sa otočil a zrazu mal v rukách dýku s rúčkou zo srnčieho parožka. Buch, buch-buch, buch.

Krčmárka sa zohla pod pult, jobjakú vyťahla veľký vojenský batoh a pomaly ho ťahala ku dverám. Kožený remienok sa na jednej strane uvoľnil a von sa vykotúlala bravčová konzerva. Krčmárka ju vložila nazad a remienok utiahla.

Buch, buch-buch, buch.

Otvorila pomaly, veľmi pomaly, ale von sa ísť neodvážila. Chvíľu stála, až sa začala triasť od zimy. Ale vonku nikto nebol, len biela tma vírila v obdĺžniku dverí, tak sa prežehnala a namáhavo vyviekla batoh až do snehu. Doktor jej chcel pomôcť, ale železničiar ho pohybom ruky zastavil. Bolo vidno, že má strach.

Krčmárka sa rýchlo vrátila, zatvorila dvere a znova sa prežehnala. Potom zasunula závoru a znútra zabúchala zmenené buch-buch, buch-buch.

Priložila k dverám ucho. Bolo ticho. Všetko sa opakovalo, buch-buch, buch-buch. Stále nebolo nič počuť.

„Môžeš, Milada,“ vyzval ju železničiar, ale dýku nepustil.

Drobná žena sa tretíkrát prežehnala, odsunula závoru a opatrne sa prikrčiac vyšla pred dvere. Batoh už vonku nebol, zato tam stála debnička z hrubej jedľoviny, v ktorej sa lesklo dvanásť fliaš.

„Čučovica!“ vykrikol spokojne blondiak a znova ukázal na doktorove hodinky, že nezabudol.

Ženička ochkajúc a jajkajúc dotiahla debničku dovnútra a rýchlo zastrčila závoru. Len čo to urobila, dvere zaprašťali.

„Otvor!“ vrešťať ktosi. „Otvor! Boha jeho, Milada!“

„To je Ďuso!“

Dnu spadol zasnežený chlap. „Šak čo zamykáš?! Skoro som zamrzol!“

Oprel sa o stôl a pomaly sa zviechal hore. Mal modré oči, čierne vlasy, tvár poďobanú od kiahní a železničiarsky kabát. Miesto ľavej nohy mal drevenú protézu.

„Mohli ťa Lesní zabiť, doniesli pitie. Mal si šťastie, Ďuso,“ ospravedlňovala sa krčmárka. „Čo si dáš?“

Ale beznohý sa vybral rovno k železničiarovi, nahlas trieskajúc protézou. „Jurech, zober ma!“

Železničiar sa zamilovane pozeral na doktorove hodinky, ale tomu sa jeho láska začínala priečiť. Počiatočný vzdor vyprchal a on váhal, či má zmysel riskovať bitku pre staré hodinky. A nie hocijakú, ale poriadnu dedinskú nakladačku, kolosálny výprask, ktorý by mohol skončiť zadrôtovanou sánkou či reznými ranami.

Najradšej by sa vrátil, odkiaľ prišiel, ale cesta mokrým tunelom ho v najmenšom nelákala a ktovie, či ešte pôjde

nejaký autobus. Vonku bola tma a nepriateľský les, v ktorom sa pohybovalo čosi, čo mení konzervy za chľast.

„Budem odháňať decká, zober ma,“ prosil beznohý.

„Ako chceš nakladať bez nohy?“ vysmial sa mu železničiar.

„Zober ma na špermil. Poznám v Rakúsku každý dvor.“

„Nosíš smolu.“

S beznohým sa nikto nekamarátil. Pred časom, to ešte nohu mal, s ním vyrazili chlapi ako každý rok na špermil. Rakúšania vtedy vykladajú pred dom nepotrebné veci, ktoré si môže každý zobrať. Od skorého rána prichádzajú našinci na starých dodávkach a zariaďujú si byty, či aspoň veci dobre popredajú. Pred jedným domom stála na chodníku zachovalá kožená sedačka.

Chlapi ju začali nakladať, keď zrazu vybehol majiteľ, že zmiznite, nič vám nedám. Bývalý emigrant, keď uvidel na aute značku štátu, z ktorého pred rokmi ušiel, sedačku dorezal nožom. Lenže Ďuso mal britvu a dorezal jeho.

V base, aby mu skrátili trest, si náročky poranil nohu a do rany votrel sadze z väzenskej pekárne, v ktorej kúril. Všetko úspešne tajil pred doktorom, až kým od bolesti neručal celú noc. Naštvaní spoluväzni ho udali a on skončil v nemocnici – a naozaj, trest mu skrátili, no zároveň s nohou.

„Jediný viem, jak na švajna. Zober ma na špermil!“

„Hovorím, smolu nosíš!“

Beznohý si odpľul k doktorovi. „Mýto si vybral, čo?!“

Železničiar rozvážne pozrel na Ďusa, potom na doktora, ktorý si prial byť menším a ešte menším, až bude najmenším na tomto svete, a tajomne sa usmial. „Vyberám.“

A znalecky potľapkal obeť ako jalovicu pred zarezaním.

Ort sa kúpал vo vlastnom pote a preklínal chvíľu, keď v kaviarni otvoril Tatranské ozveny.

„Raz do mesiaca má ísť mýto mne!“

„Už nie si železničiar.“

„Nikto už neni.“

„Ale ty si evandelík.“

„Jurech, nechaj mi ho.“

„Odpál, Ďuso.“

„A kto mal minule bratislaváka? A toho, čo elektrinu meral?!“

„Naposledy, čo máš mýto, evandelík!“ odpľul si železničiar a presadol si k vedľajšiemu stolu.

Invalid zakrúžil po karčme, akoby váhal, kam ísť, a potom si, ťažko potláčajúc radosť, sadol vedľa doktora. Pred seba položil britvu s perleťovou rúčkou.

„Hrali sme už muchovú?“ zaškeril sa.

Doktor nič nechápal. „Muchovú?“

„Či sme hrali.“

„My? Akože ja? Muchovú?“

Doktor pokrútil hlavou.

Beznohý pomaly otvoril britvu. „Muchová, v lufte pretnúť muchu.“

A svižne vyskočil a začal sekať britvou do vzduchu. Na to, že balansoval iba na jednej nohe, to bolo pôsobivé. Vzápätí na stôl dopadli tri mušie telíčka, rozseknuté na polovicu. Doktor pozoroval nôžky, ako sa v agónii ešte hýbu, a zatmelo sa mu pred očami. Asi bude vracat.

„Páčilo sa nám, čo?“ otreľ si beznohý britvu o rukáv.

Doktor zhlboka dýchal, nevoľnosť ho opustila tak rýchlo,

ako prišla. Železničiar sedel chrptom a zdalo sa, že Ďusove tance ho nezaujímajú.

„Chcem remeň,“ povedal invalid.

„Môj remeň? Mám vám dať remeň?“

„Prešlo na mňa mýto.“

Doktor si odpásal remeň. „Je váš.“

Železničiar sa otočil k jednonohému. „Vypýtaj vibramy.“

„Vezmeš ma na špermil?“

„Najprv vibramy.“

Doktor nečakal, rovno si vyzul topánky a položil ich na stoličku. Našťastie si ráno dal nové ponožky, pretože mať na nich diery by preňho znamenalo ešte väčšie poníženie než to, čo sa mu práve dialo, hoci hrdým synom tohto ľudu by to asi bolo fuk.

„Aj bundu!“

Ort všetko vykonal a teraz stál uprostred karčmy bosý a v tenkom svetri, čo mu kúpila Eva k narodeninám. Väčšinu oblečenia mal od nej, kupovala ho bez jeho účasti, dokonale vedela odhadnúť jeho veľkosť a nikdy nič nemuseli vrátiť. Doktora pri spomienke na bývalú manželku pichlo pri srdci.

„A hodinky!“

Železničiar rozširoval zoznam. Už si vyzul zaolejované baganče a obul si doktorove vibramy. Sedeli mu perfektne. Urobil v nich pár krokov, poklonil sa krčmárke, ktorá ho švac-la handrou, a zase si spokojný sadol.

„Vidíš, keď chceš,“ potľapkal doktora.

Ten mu rovno podal aj hodinky, ale blondiak sa odtiahol, akoby váhal, no nakoniec si ich rýchlo strčil do vrecka. „Nie pre mňa! Deckám na hranie.“